

Om å få seg «en Kjørsvik»

OLJEBRANSJEN
Petter Mejlænder

Antallet bekymringsmeldinger om sikkerhet og arbeidsmiljø i olje- og gassindustrien økte med over femti prosent fra 2015 til 2016, en utvikling fagforeninger, miljøorganisasjoner og forskere for lengst har advart mot. I SAFEs forbundsundersøkelse 2016 (SAFE organiserer olje- og gassarbeidere), som ble publisert for en knapp måned siden, skrev forskere ved Arbeidsforskningsinstituttet at ansatte i olje- og gassindustrien har følt seg sviktet fordi Petroleumstilsynet har unnlatt å følge opp «flere alvorlige forhold».

Summen av dette er alarmende. Verre blir det når man studerer detaljene. Ett illustrerende skrekkeeksempel ble kjent på tampen av fjoråret, da Dagsrevyen rapporterte fra fagforbundet SAFEs årskonferanse, der tidligere hovedverneombud på Shells anlegg på Nyhamna i Møre og Romsdal, Runar Kjørsvik, fortalte sin historie. Han påpekte alvorlig svikt i informasjon og medbestemmelse da arbeidsgiver ville begrense de ansattes innflytelse over helse, miljø og sikkerhet. Han hevdet også at bedriften ikke hadde oversikt over ansattes omgang med helseskadelige kjemikalier. Dessuten dokumenterte han at ledelsen systematisk jukset med møtereferater og sminket rapporter, som derved ble misvisende. Ledelsen likte hovedverneombudets grundighet så

dårlig at han ble stemplet som kranglefant med psykiske problemer. Tilkalte observatører fra fagforbundet SAFE slo på sin side fast at han var offer for en ledelsesstyrt frykttkultur. Han ble definert som «personalsak» og bedriften gjorde hva den kunne for å bli kvitt ham. Bedriften vant og det bryssomme hovedverneombudet ble sykmeldt. I 2015 mistet han jobben.

Siden da har Runar Kjørsvik blitt et begrep, ikke som forbilde fordi han utrettelig fortsatte innsatsen for oljearbeidernes lovbestemte rettigheter, men fordi navnet hans nå brukes som trussel mot dagens potensielle urokråker. På Nyhamna tør derfor ansatte ikke lufte kritikk verken internt eller offentlig. De kjenner ledelsens metoder og bedriftens muskler. De frykter represalier – at de skal få seg «en Kjørsvik». At en slik systematisk

Shells ledelse stemplet hovedverneombudet som kranglefant med psykiske problemer.

mobbing foregår i Norge er begredelig. At det skjer i et oljeselskaps kamp mot bedre sikkerhet er opprørende. En mobbing som har til hensikt å skremme andre ansatte fra å gjøre sin lovpålagte og lovbeskyttede plikt.

Jeg har med egne øre hørt dagens ansatte fortelle at dette skjer i dag på Nyhamna. Det virker derfor oppsiktsvekkende at ingen myndighetsorganer, hovedorganisasjoner eller politikere har våget å ta i denne skitne saken. Nå kan vi bare håpe at Petroleumstilsynet kjenner sin besøkestid.

Saken var spesielt viktig for SAFE fordi Kjørsvik ble presset ut i en periode med sterk nedbemanning i olje- og gassindustrien, og fordi fagforbundet mener saken er representativ for en internasjonal trend.

Arbeidsforskningsinstituttets rapport fra januar 2017 dokumenterer Kjørsviks sak i detalj og konkluderer med at Shell har skapt en autoritær frykttkultur, som oppfordrer til tysting og påfører ansattes represen-

tanter munncurv. Shells ledelse dekker seg bak «en personalsak» for å slippe å svare på de alvorlige anklagene. Mens Shell toer sine hender og fortsetter mobbingen av Kjørsvik, og Petroleumstilsynet i lengre tid har sendt sprikende signaler, har flere andre aktører kommet på banen, ikke minst på grunn av alle bekymringsmeldingene fra oljebransjen.

Heldigvis har Runar Kjørsviks samvittighetsfulle innsats som verneombud og hans fortsatte dokumentasjon av bedriftens uredelighet og overgrep bidratt til å vekke forskere, miljøorganisasjoner, myndigheter og media. Men saken har langt fra kommet opp på det nivået den fortjener. Her har mange tause nyhetsmedier mye å ta igjen, også Klassekampen. Det samme gjelder for hovedorganisasjonene LO og YS og hele det politiske miljøet. For her står det mye på spill. Og det er for sent å skrike når katastrofen kommer.

Likevel er det grunn til å tro at Shell, på grunn av den grundige dokumentasjonen som allerede foreligger, snart vil bli et eksempel til skrekk og advarsel. Så det er slett ikke usannsynlig at Shell-ledelsen kommer til å smake sin egen medisin og får seg «en Kjørsvik».

Petter Mejlænder,
styreleder i Zola-prisen
pet.mej@frisurf.no

Erreur acadienne

SPRÅK
Lars Roede

I Klassekampen 22. februar fikk vi en betimelig påminnelse av Sylfest Lomheim om at fransk språk er mer utbredt enn de fleste tror. Hans avstikker til staten Louisiana USA og til det franske språket som tales der, *français cadien* eller *cajun*, kan trenge en liten kommentar.

Lomheim skriver ganske riktig at Mississippi-vassdraget ble annektert av Frankrike i 1682. Men det er ikke riktig at de første fransktalende i denne kolonien kom fra Acadia i dagens Canada. Mange franske bosatte seg langs Mississippi lenge før de fikk tilsig av acadiens. De kom etter at britene slo Frankrike, og særlig etter freden i Utrecht i 1763, da Acadia ble avstått til Storbritannia. Britene drev etnisk rensing og utviste alle de franske. Mange bosatte seg i Louisiana – idet Frankrike også måtte avstå Louisiana til Spania.

Den første fransken i Louisiana var altså ikke kanadisk-fransk, som Lomheim skriver. Men da *les acadiens* ankom, ble de et så dominerende innslag at fellesnevneren for språket der ble *français cadien*, eller altså *cajun*. Staten Louisiana er stolt av sin franske forhistorie og opprettet i 1971 regionen Acadiane med 22 av statens 64 paroisses, der den fransktalende minoriteten utgjør mer enn cirka ti prosent av befolkningen.

Lomheim tar også feil om opprinnelsen til navnet Acadia. Det var ikke nybyggerne selv som fant på dette navnet, det gjorde den italienske oppdageren Giovanni da Verrazzano i fransk tjeneste allerede i 1524. Han kalte det nye landet lenger sør på kysten av Nord-Amerika Arcadia etter det klassiske greske landskapet, berømt for skjønnhet og fruktbarhet. Da Samuel de Champlain i 1605 grunnla kolonien på øya som nå heter Nova Scotia, sløyfet han bokstaven 'r' og kalte den l'Acadie. Det er også en teori om at navnet er avledet av et ord på de innfødtes språk mi'kmaq.

Lars Roede,
Asker
lars@roede.no

MDG + SV og Rødt = en sterk motmakt

MILJØPARTIET DE GRØNNE
Anne Skottvåg

Ingrid Liland og Knut Falk Qvigstad i MDGs programkomité gir i gårsdagens avis eksempler på innspill til partiprogrammet under høringsrunden i partiet. Det de sier, er at partiets medlemmer etterlyser radikalitet og forsterkning av partiets grunnleggende verdier i programutkastet.

De avslutter med å referere en visjonær uttalelse fra Die Grünen radikale fløy på åttitallet. Får jeg minne programkomiteen om hvordan det gikk med de radikale grønne i Tyskland? De ble satt igjen på perrongen.

Vi kan se den samme utviklingen i Norge, i takt

med at samfunnet stadig beveger seg mot høyre. MDGs radikale fløy er marginalisert.

Den største faren for det grønne prosjektet er at MDG gjennomfører sin uttalte strategi, og selger seg billig til «De som gir mest på klima». Partiet søker maktposisjon etter høstens valg, drømmen er vippeposisjon. Hvor blir det da av den reelle blokkuahengigheten? De radikale innspillene blir irrelevante.

MDG har tatt avstand fra Frp, men er åpne for å støtte Ap eller Høyre for teoretiske maktposisjoner. Et lite MDG kan ikke kjøpslå med store partier som vil forlenge dagens paradigme. Partiet vil bli ubetydelig. Systemene vil bestå.

Hvordan kan MDGs medlemmer mene at de grønne visjonene kan nås via høyresidas liberale politikk

som undergraver fellesskapet og øker forskjellene?

Hvordan kan man tro at verdens mennesker vil forene seg i felles front mot klimakatastrofer før de økonomiske ulikhetene er mindre iblant oss?

MDG er en viktig spire til samfunnsendring og har derfor et stort ansvar for å ta vare på sine røtter. MDG må forfekte og konsentrere seg om en grunn transformasjon og ny økonomi fremfor grønnvasking av dagens statsbudsjett.

Vi trenger et grønt parti med integritet for å gi næring til spiren til verdirevolusjon.

Høyresidas grønne skifte begrenser seg til teknologioptimisme, avgifter og mer fortjeneste på grønt næringsliv. Intensjonen er igjen kapitalistisk. Uten en ny etikk vil denne planen aldri

redde verden.

Venstresida er allerede i opposisjon til dagens økende ulikheter og rovdrift på planeten.

Det er en bevegelse de grønne må utnytte.

Konsekvensene av den grunnleggende grønne filosofien samsvarer i stor grad med den radikalt røde utopien.

Et MDG i allianse med Rødt og SV ville forsterke det grønne på venstresida og gi en sterkere motmakt til dagens stadige høyrevridning av samfunnet. Den økende liberale markedskapitalismen står i klar konflikt med en demokratisk og økologisk økonomi som vil gi oss en ny virkelighet.

Anne Skottvåg,
tidligere fylkesleder i Miljøpartiet de Grønne (Vestfold)
anne_jammin@hotmail.com